

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1948

FÖRSTA KAMMAREN

Nr 36

16—17 november.

Debatter m. m.

Tisdagen den 16 november.

	Sid.
Svar på interpellation av herr Näsgård ang. kvalitetskontroll för import av skogsfrö och skogsplantor m. m.	3

Onsdagen den 17 november.

Anslag till världshälsovårdsorganisationens rörelsefond.....	6
Interpellation av herr Persson, Karl, ang. behovet av kristidspersonal	9
Interpellation av herr Ericsson, Carl Eric, i anledning av hävd kvarstad å visst ryskt fartyg.....	10

Samtliga avgjorda ärenden.

Onsdagen den 17 november.

Statsutskottets utlåtande nr 233, ang. utgifter å tilläggsstat I: socialdepartementet	6
— nr 234, ang. utgifter å tilläggsstat I: kommunikationsdepartementet	6
— nr 235, ang. utgifter å tilläggsstat I: ecklesiastikdepartementet..	6
— nr 237, ang. utgifter å tilläggsstat I: inrikesdepartementet	6
— nr 238, ang. utgifter å tilläggsstat I: folkhushållningsdepartementet	8
— nr 239, ang. befrielse från skyldighet att erlägga överuttagningsavgift för elektrisk kraft	8
— nr 240, ang. godkännande av internationell överenskommelse rörande flygsäkerhetstjänsten på Island	8
— nr 241, ang. ersättning i anledning av sjukdom, som drabbat vissa elever vid tandläkarhögskolan i Stockholm.....	8
Bevillningsutskottets betänkande nr 60, ang. ändrad lydelse av 8 § 3 mom. förordningen angående postverkets ansvarighet för försändelser och medel, som mottagits till postbefordran.....	8
Andra lagutskottets utlåtande nr 57, ang. ändrad lydelse av 2 och 15 §§ lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete.....	9

Tisdagen den 16 november.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen.

Herr *von Heland* anmälde, att han den 15 i denna månad åter infunnit sig vid riksdagen.

Justerades protokollen för den 9, 10 och 13 innevarande månad.

Ang. kvalitetskontroll för import av skogsfrö och skogsplantor m. m.

Herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet **STRÄNG**, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Näsgårds interpellation angående kvalitetskontroll för import av frö och plantor av skogsträd m. m., erhöll ordet och anförde: Herr talman! Med första kammarens tillstånd har herr B. Näsgård till mig framställt följande spörsmål:

Kan det förväntas, att förslag till kvalitetskontroll av frö och plantor av skogsträd samt borttagande eller sänkning av gällande tullsatser för importvaror av ifrågakvarande slag kommer att föreläggas riksdagen inom den närmaste tiden?

Då jag går att besvara interpellationen, vill jag framhålla, att denna egentligen berör två olika problem. Det ena och större är om man bör införa en allmän kvalitetskontroll beträffande frön och plantor, som användas för skogsodlingsändamål. Det andra, mera begränsade, är om tull eller någon form av kvalitetskontroll är den lämpligaste formen för att hindra import av underhaltiga skogsfrön och skogsplantor.

Vad det första problemet angår, får jag erinra om att det för närvarande icke finns några bestämmelser om kontroll över framställningen av eller handeln med skogsfrö och skogsplantor av inhemskt ursprung. Däremot finnas vissa kontrollföreskrifter om införsel av

skogsfrö och skogsplantor och handel med importerat skogsfrö.

Det har vid flera tillfällen, bland annat av skogsstyrelsen och statens skogsforskningsinstitut, framförts önskemål om kontroll över handeln med skogsfrö och skogsplantor. Med anledning härav uppdrog dåvarande departementschefen år 1947 åt numera presidenten Knut Elliot att utreda frågan. Elliot har sedan till jordbruksdepartementet överlämnat en promemoria med förslag till förordning om handel med skogsfrö och skogsplantor.

Förslaget går ut på att en omfattande statlig kontroll skall anordnas över all framställning av skogsfrö och allt uppdragande av skogsplantor, som ej sker för egen skogsodling. Denna kontroll skall utövas av skogsstyrelsen. Den som vill framställa eller förvara skogsfrö eller draga upp skogsplantor skall vara skyldig att göra anmälan därom till skogsstyrelsen, såvida det ej sker blott för egen skogsodling. Skogsstyrelsen skall äga inspektera anläggningarna, granska bokföringen och taga prover. Innehavarna av anläggningarna skola vidare vara skyldiga att rätta sig efter de föreskrifter om förvaring, förpackning, bokföring m. m., som skogsstyrelsen kan meddela i kontrollsyfte.

I promemorian föreslås, att vissa kvalitetsuppgifter m. m. skola vara obligatoriska vid försäljning av inhemskt skogsodlingsmaterial. Vid varje försålt parti skall nämligen fogas skriftlig uppgift om säljarens namn och adress, träds slag, varans härkomst och fröklass. För skogsfrö skall dessutom lämnas uppgift om fröcentralens namn och adress, tiden för insamlingen samt fröets grobarhet och renhetsgrad. För plantor skall slutligen lämnas uppgift om ålder, omskolning och kassationsprocent. Även riktigheten av dylika uppgifter skall kunna kontrolleras av skogsstyrelsen genom provtagning och på annat sätt.

Skogsstyrelsen skall enligt förslaget

Ang. kvalitetskontroll för import av skogsfrö och skogsplantor m. m.

kunna medgiva de undantag från nu nämnda bestämmelser, som äro påkallade med hänsyn till särskilda förhållanden.

Förslaget har varit ute på remiss i vanlig ordning. Bortsett från en del detaljanmärkningar har det tillstyrkts i flertalet yttranden. Domänstyrelsen och en del skogsvårdsstyrelser ha dock varit betänksamma och ansett att ett genomförande av förslaget skulle lägga ett onödigt band på verksamheten.

Det är huvudsakligen två skäl som anförts för att man skulle införa en sådan omfattande kontroll över framställningen och försäljningen av skogsfrö och skogsplantor, som föreslagits i promemorian. Det ena är att det är synnerligen betydelsefullt att det material, som användes vid skogsodling, har lämplig härstamning och att odlarna ha uppgift om grobarhet m. m. Det andra är, att man numera i allt högre grad söker förbättra skogsfröets och plantornas kvalitet genom att välja ut ur arvssynpunkt lämpliga moderbestånd och att det därför behövs reglerande bestämmelser om handeln med skogsfrö och skogsplantor, så att ej kvalitetsbeteckningar missbrukas av mindre nogräknade säljare.

För min del har jag full förståelse för dessa synpunkter. Jag skulle ej heller tveka att förorda förslaget, om jag vore övertygad om att detta just nu motsvarade ett verkligt behov.

Nu förhåller det sig ju emellertid så, att framställningen av skogsfrö och skogsplantor för närvarande helt domineras av skogsvårdsstyrelserna, domänstyrelsen och en del skogsbolag. Affärsnäddig framställning och försäljning av skogsfrö och skogsplantor förekommer blott i mycket ringa omfattning. Domänstyrelsens och skogsbolagens verksamhet avser givetvis i första hand att täcka det egna behovet och skulle således falla utanför de föreslagna kontrollbestämmelserna. Dessa skulle i stället få sin egentliga betydelse för skogsvårdsstyrelserna.

Man måste då fråga sig, om det finns tillräcklig anledning att underkasta

skogsvårdsstyrelsernas verksamhet en sådan kontroll. Jag har icke i den gjorda utredningen kunnat finna något som talar för att en dylik kontroll för närvarande skulle vara behövlig. Det förtjänar ju vidare erinras om att skogsvårdsstyrelsernas verksamhet står under tillsyn av skogsstyrelsen. Om några missförhållanden skulle uppkomma vid skogsvårdsstyrelsernas frö- och plantförsäljning, bör det därför finnas möjlighet för skogsstyrelsen att rätta till dessa missförstånd på enklare sätt än genom införande av sådana kontrollbestämmelser som föreslagits i promemorian.

Man kan givetvis utforma kontrollen så, att skogsvårdsstyrelsernas verksamhet faller utanför den. Som jag nyss nämnt, har emellertid den enskilda affärsverksamheten för framställning och försäljning av skogsfrö och skogsplantor för närvarande mycket ringa omfattning. Sådana begränsade kontrollbestämmelser skulle därför i praktiken komma att så gott som helt sakna betydelse.

På grund av vad jag nu anført är jag under nuvarande förhållanden icke beredd att förorda, att någon allmän kvalitetskontroll av skogsfrö och skogsplantor skall införas. Därmed har jag givetvis ej velat utesluta, att förhållandena kunna komma att utveckla sig så, att en sådan kontroll kan visa sig behövlig längre fram. Det förefaller emellertid onödigt att nu skapa ett omfattande kontrollsystem enbart för en sådan eventuelitet.

Med det sagda har jag besvarat den första delen av den till mig ställda frågan. Vad härefter angår spörsmålet om att taga bort eller sänka tullen på skogsfrö och skogsplantor, vill jag genast förklara, att jag delar bevillningsutskottets uppfattning, att en tull icke är det bästa sättet att hindra införsel av skogsodlingsmaterial av olämplig beskaffenhet. Om tullen togs bort måste emellertid något annat komma i stället.

Vi ha visserligen för närvarande även andra bestämmelser till skydd mot införsel av olämpligt skogsodlingsmaterial. Enligt en kungörelse av den 4 april 1910

Ang. kvalitetskontroll för import av skogsfrö och skogsplanter m. m.

får utländskt frö av gran eller tall ej införas eller här salubjudas, med mindre fröet bland annat är inneslutet i säckar, märkta »utländskt frö», samt behandlats med eosinlösning. Enligt en kungörelse av den 18 mars 1921 får vidare annat skogsfrö än frö av ek, gran och tall icke införas till riket utan tillstånd av lantbruksstyrelsen. Dessa bestämmelser äro emellertid ej tillräckliga. Bland annat gälla de blott frö och sålunda ej planter.

Utredningsmannen som också ansett, att tullarna borde kunna slopas, har föreslagit att all import av skogsfrö och skogsplanter skall göras beroende av tillstånd från skogsstyrelsen. Detta förefaller mig att vara en lämplig lösning. Skogsstyrelsen får då från fall till fall pröva, om varan kan anses lämplig ur skoglig synpunkt. Man torde ej behöva räkna med att importen skall bli så stor, att den skall medföra någon nämnvärd arbetsbelastning för skogsstyrelsen. Om frågan löses på det sätt jag nu nämnt bör man för övrigt kunna upphäva kungörelsen den 4 april 1910 och kanske också kungörelsen den 18 mars 1921.

Enligt vad jag inhämtat av chefen för finansdepartementet avser denne att hos Kungl. Maj:t hemställa om framläggande för 1949 års riksdag av förslag om att taga bort den tull, som nu utgår på skogsfrö och skogsplanter.

Sedan detta förslag behandlats av riksdagen, torde Kungl. Maj:t i administrativ väg få utfärda erforderliga bestämmelser om reglering av importen av skogsfrö och skogsplanter.

Herr NÄSGÅRD: Herr talman! Jag ber att få tacka herr statsrådet för det utförliga svaret, som jag finner vara helt tillfredsställande. I likhet med statsrådet är jag övertygad om att man icke nu behöver införa allmän kvalitetskontroll för frö framställt inom landet och för planter uppdragna inom landet. Under alla

förhållanden tror jag att om man någon gång skulle införa en dylik kontroll, bör man försöka att få fram ett mera praktiskt betonat förslag, även om det kanske inte skulle vara så juridiskt formfulländat som jag förstår att det i interpellationssvaret omnämnda förslaget har varit. Jag har således ingenting att invända i fråga om statsrådets inställning till en allmän kvalitetskontroll.

Vad jag syftade till med min interpellation var att få besked om möjligheterna att få bort de dryga tullsatserna på skogsfrö och skogsplanter. Statsrådet meddelade nu i sitt svar, att chefen för finansdepartementet hos Kungl. Maj:t ämnar hemställa om framläggande för nästa års riksdag av ett förslag om borttagande av dessa tullar. Då tullsatserna i fråga, såsom jag har påpekat i min interpellation, äro mycket dryga, är detta en viktig fråga, i synnerhet som det för närvarande inte är möjligt att inom landet få fram tillräckligt med frö eller planter. Det gäller särskilt granplanter. De äro så tunga att fyraåriga granplanter i tull dra 12—13 kronor per 1 000 planter, medan inköpspriset är 25—32 kronor. Tullen uppgår således till nära 50 procent av inköpspriset. Eftersom det åtgår 5 000—7 000 planter per hektar, utgör detta en ganska tung pålaga för vår skogsodling, som det ju är så viktigt att befordra.

Föredrogos och bordlades ånyo statsutskottets utlåtanden nr 233—235 och 237—241, bevillningsutskottets betänkande nr 60 samt andra lagutskottets utlåtande nr 57.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 4.13 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 17 november.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Fru *Lindström* anmälde, att hon åter infunnit sig vid riksdagen.

Föredrogos ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 233, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde;

nr 234, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde; och

nr 235, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogos ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 237, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49, i vad propositionen avser inrikesdepartementets verksamhetsområde.

Punkterna 1—3.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 4.

Anslag till världshälsovårdsorganisationens rörelsefond.

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Världshälsovårdsorganisationens rörelsefond å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvi-

sa ett investeringsanslag av 120 000 kronor.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten anfört:

»Till följd av beslut av 1947 års riksdag är Sverige medlem av världshälsovårdsorganisationen. Landets bidrag till den av världshälsovårdsförsamlingen fastställda budgeten för organisationen bl. a. för tiden 1 september—31 december 1948 uppgår till dels 221 945 kronor 11 öre, vilket belopp utbetalats från anslaget till bidrag till internationellt hälsovårdsarbete, dels ock nu ifrågavarande belopp av 120 000 kronor, vilket torde utgöra en engångsutgift.

Ifrågavarande bidragsbelopp äro höga, men då Sverige har att gälda dem på grund av det åtagande, som anslutningen till stadgan för världshälsovårdsorganisationen innebar, tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet hemställer därför, att riksdagen må till Världshälsovårdsorganisationens rörelsefond å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 120 000 kronor.»

Herr **MANNERSKANTZ**: Herr talman! Även om jag inte har antecknat någon reservation i denna punkt, vilket jag var ganska frestad att göra, vill jag här säga att man nog bör vara litet försiktigare när man ansluter sig till internationella konventioner av denna art --- det kan ju bli fråga om andra liknande förslag i framtiden.

Man har i detta fall blivit direkt missledd. Kostnaderna ha visat sig bli större än som från början förespeglades. Många av de konferenser, som hållas av organisationer sådana som den här ifrågavarande, tjäna ju bra litet till. De bestå mest i att man pratar och pratar och pratar, och sedan blir det ingenting mera.

Jag ville här bara, herr talman, i viss mån reagera mot att man alltför lätt ger

Anslag till världshälsovårdsorganisationens rörelsefond.

sig med i sådana organisationer som man inte kan säga att Sverige måste anses vara direkt förpliktat att deltaga i, och jag hoppas att man, om det kommer liknande förslag i framtiden, är mera försiktig, innan man ansluter sig.

Herr statsrådet **MOSSBERG**: Herr talman! Jag konstaterar att herr Mannerskantz tydligen har den uppfattningen, att Sverige borde stå såsom praktiskt taget det enda land i världen, som icke skulle ha anslutit sig till världshälsovårdsorganisationen. Denna organisation har nämligen en väsentligt mycket mera universell anslutning än Förenta Nationerna.

När riksdagen hade att pröva frågan, huruvida Sverige skulle ansluta sig till organisationen, sades det från Kungl. Maj:ts sida uttryckligen ifrån, att de kostnader, som skulle vara förenade med vår anslutning, inte kunde beräknas. Vi betala vår andel i denna organisation efter samma principer som gälla för vår anslutning till Förenta Nationerna. Vi ha både i Förenta Nationerna och nu i hälsovårdsorganisationen gjort gällande, att Sveriges bidrag enligt vår mening är proportionellt för högt beräknat, och jag hoppas att det i framtiden skall vara möjligt att vinna rättelse på den punkten.

Sedan vill jag bara inlägga en gensaga mot herr Mannerskantz' uppfattning att det här skulle gälla en onyttig organisation, som ingenting kan uträtta. Det förhåller sig visserligen så, att nytan för Sveriges del under de närmaste åren säkerligen inte kommer att bli så stor. Men då det gäller sådana länder i världen, där hälsovården är i hög grad eftersatt, hyser jag den förhoppningen att genom denna organisation ett nyttigt och välsignelsebringande humanitärt och medicinskt hjälparbete skall kunna sättas in.

Herr **MANNERSKANTZ**: Herr talman! Jag anser nog också, att denna organisation för Sveriges del inte kan bli till någon nämnvärd nytta. Hälsovårdsan-

ordningarna i vårt land äro väl så långt framskridna, att de höja sig över vad som kan anses vara ett medeltal för de i organisationen representerade länderna.

Jag har ju inte yrkat på att Sverige skall utträda ur organisationen. Jag skulle möjligen ha tänkt mig, att man, om man stått inför valet att inträda i denna organisation eller ej, skulle kunnat överväga saken noga. Man kan ju inte på det sättet vålla någon skada för de nationer, som behöva hjälpa upp hela sin hälsovårdsorganisation. Denna organisation är väl viktigast för länder med eftersatt hälsovård. En sådan organisation som UNESCO, som väl härnäst kommer att bli aktuell, hör, så vitt jag kan förstå, till de organisationer, om vilka man kan säga, att Sverige skulle vara bland de få som stå utanför. Jag tycker inte att det gör så mycket, om något enstaka land står utanför en sådan organisation, som man kan bedöma mest blir en pratorganisation utan möjligheter att låta diskussionerna följas av praktiska åtgärder.

Herr **LINDEROT**: Herr talman! Jag hade inte alls tänkt deltaga i överläggningen, men jag tycker inte att den bör avslutas med herr Mannerskantz' senaste anförande, så att detta därmed kommer att stå oemotsagt. Jag tror nämligen inte att man liksom herr Mannerskantz bör göra frågan om det internationella samarbetet till en fråga om vad som kan vara uteslutande till materiell fördel för Sverige. Meningen med den världshälsovårdsorganisation, som det nu gäller, är ju i alla fall inte att bara de stater skola ansluta sig till densamma, som ha en omedelbar fördel av den, d. v. s. de, som själva ha en mycket dålig hälsovårdsorganisation. Meningen med det internationella samarbete, i vilket Sverige deltagar på olika områden, är väl att uppamma den internationella solidaritetskänsla, som man strävar att göra levande bland alla folk, för att man så småningom skall komma fram till den gamla kristna ståndpunkten, att folken skola vara bröder och vara solidariska

Anslag till världshälsovårdsorganisationens rörelsefond.

med varandra. Sveriges medverkan i den här organisationen är alltså ett litet steg — för herr Mannerskantz ett betydelsefullt steg, men för andra ett steg av betydelse — bort från den trånga, nationalistiska uppfattning, som herr Mannerskantz gör sig till tolk för, och mot den internationella samverkan på förbrödningens väg.

Jag vill, herr talman, ha framfört denna lilla reflexion för att man inte skall tro, att den svenska riksdagens ledamöter i allmänhet hyser samma mening som herr Mannerskantz rörande internationellt samarbete.

Häri instämde herr *Norman*.

Herr **ANDRE VICE TALMANNEN**: Herr talman! Jag skall be att få instämma med herr Linderot, och jag måste göra den deklarationen, att jag är mycket glad över att för en gångs skull kunna instämma med honom. Den internationella solidariteten, sammanhållningen och samverkan mellan staterna är enligt min uppfattning en sak som borde framhållas mera än man i allmänhet gör både i *våra* debatter och i de internationella debatterna.

Anledningen till att jag har tagit till orda och instämt med herr Linderot är den, att jag tycker att just denna internationella solidaritet så litet kommer till uttryck, inte minst i det läger som herr Linderot brukar föra talan för här i diskussionen, där jag tycker att det mera brukar vara de nationalistiska synpunkterna som komma till uttryck. Om nu herr Linderot har fått en lidnersk knäpp och numera ansluter sig till tankar, som för mig ha varit självklara men som för honom, efter vad det förefaller, ofta inte ha varit självklara, så vill jag framhålla detta som en historisk händelse i riksdagen.

Herr **HOLMBÄCK**: Herr talman! Jag kanske först bör deklarerera, att jag i denna fråga har samma uppfattning som herr Linderot.

En synpunkt, som man bör understryka i detta sammanhang, är följande. Om vi äro med i en organisation, som avser att över hela världen förbättra vissa förhållanden, vilka hos oss redan äro förhållandevis goda, och om det internationella samarbetet på detta område således inte omedelbart påverkar våra förhållanden, så ha vi ändå mycket stor nytta av detta arbete, ty en stat har alltid nytta av att förhållandena förbättras i de övriga staterna.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande punkt hemställt.

Föredrogos ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 238, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49, i vad propositionen avser folkhushållningsdepartementets verksamhetsområde;

nr 239, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse från skyldighet att erlagga överruttagningsavgift för elektrisk kraft;

nr 240, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av internationell överenskommelse rörande flygsäkerhetstjänsten på Island; och

nr 241, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning i anledning av sjukdom, som drabbat vissa elever vid tandläkarhögskolan i Stockholm.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 60, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 8 § 3 mom. förordningen den 18 maj 1934 (nr 168) angående postverkets ansvarighet för försändelser och medel, som mottagits till postbefordran, bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Interpellation ang. behovet av kristidspersonal.

Vid ånyo skedd föredragning av andra lagutskottets utlåtande nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 och 15 §§ lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Anmäldes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 453, till Koningen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 8 § 3 mom. förordningen den 18 maj 1934 (nr 168) angående postverkets ansvarighet för försändelser och medel, som mottagits till postbefordran.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställa i betänkande nr 60 bifölles även av andra kammaren.

Interpellation ang. behovet av kristidspersonal.

Herr **PERSSON, KARL**, erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Det har talats och skrivits så mycket om hur stora kostnaderna äro för ransonerings- och regleringsförvaltningen. Siffran 1 miljard kr. per år har nämnts. Även om den ojämförligt största delen av denna summa är affärsföretagarnas och näringslivets egna kostnader och fördyringar, kvarstår dock att de direkta årliga utgifterna för upprätthållande av ransonerings- och regleringarna äro mycket stora. I tider, då nationen behöver anspänna sina yttersta krafter på att få den produktionsstegring till stånd, som är en av förutsättningarna för återställande av den samhällsekonomiska balansen, spela inte bara kostnaderna en stor roll. Även den arbetskraft, som är sysselsatt centralt och lokalt i livsmedelskommissionen, kristidsstyrelser och kristidsnämnder samt alla övriga förvaltningar och organ för krisregleringarna, torde spela en icke oväsentlig roll, då den ju blir undandragen

det producerande näringslivet. Om en fullständig avveckling av dessa krisförvaltningar och dess personal för närvarande ej låter sig göra, torde en kraftig reducering betyda en hel del både i rena utgiftsbesparingar och i bättre användning av denna arbetskraft, som nu användes i improduktivt arbete.

Under senare tid ha vissa ransonerings- och regleringar slopats, och andra borde snart vara färdiga för avskrivning. Däremot väntas enligt regeringspropositionen ransonerings- och regleringarna av maffett och fläsk inte att upphöra förrän omkring 1952/53 samt av kött och socker att upphöra ännu senare.

Skall detta betyda att större delen av arbetskraften och kostnaderna för ransonerings- och regleringar skall kvarstå alla dessa år, betyder detta i sin tur att återhämtningen försvåras och går saktare. Även allmänhetens reaktion mot regleringar och ransonerings- och regleringar borde minskas, om den får den uppfattningen att ransonerings- och regleringar inte äro självändamål eller till för att ge den däri sysselsatta personalen fortsatt anställning. Om den däremot ser att ransonerings- och regleringar slopas och den därmed sysselsatta personalen undergår däremot svarande minskning, kommer den lättare att fördraga de oundgängligen nödvändiga ransonerings- och regleringarna en längre tid. Vissa kontrollåtgärder torde även utan skada kunna slopas eller åtminstone förenklas, såsom t. ex. den fältmässiga uppskattningen av skörden och de mycket omstridda slaktgodemännen, likaså den minutiösa kontrollen av små och obetydliga byggnadsföretag och reparationer. För mycket kontroll av småsaker endast uppeggar viljan att kringgå bestämmelserna. Däremot torde en saklig upplysning om vad som redan åtgjorts och vad som planerats för att lätta på statens tunga hand jämte motiveringen för de fortsatta ingripandena på skilda områden att öka förståelsen för ransonerings- och regleringarna och därmed inte minska utan i stället stärka ransoneringsmoralen.

Med stöd av det sålunda anförda får jag anhålla om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för folkhus-

Interpellation i anledning av hävd kvarstad å visst ryskt fartyg.

hållningsdepartementet få framställa följande spörsmål:

I vad mån ha de redan slopade ransoneringarna minskat behovet, centralt och lokalt, av kristidspersonal?

Vad har planerats för att ytterligare förenkla och minska behovet av sådan personal?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Interpellation i anledning av hävd kvarstad å visst ryskt fartyg.

Ordet lämnades härefter på begäran till herr ERICSSON, CARL ERIC, som yttrade: Herr talman! Den 21 mars detta år påseglade den svenska motorsegelaren »Essie» av Hovenäset, som låg förtöjd vid av hamnkaptenen anvisad plats vid kaj i Warnemünde, av det ryska ångfartyget »Soja Kosmodenjanskaja», tillhörande ett ryskt rederi, som tecknar sig »The Baltic State Steamship Line». Den skada, förlust och kostnad, som fartyget därvid tillfogades, beräknades av fartygsägaren uppgå till 29 070 kronor, vilket belopp det svenska rederiet genom sitt ombud efter hänvändelse till ifrågavarande ryska rederi förgäves sökt utfå ersättning för. Med stöd av bl. a. ett intyg från en rysk tjänsteman lät det ryska rederiet emellertid meddela, att »Essie» legat förtöjd på orätt plats och att något skadestånd följaktligen icke komme att utbetalas av rederiet. Detta sålunda trots att hamnkaptenen i Warnemünde personligen intygat att »Essie» vid påseglingen låg förtöjd vid anvisad plats i hamnen.

Den 3 november detta år, då ett annat fartyg, »Sestroretsk», tillhörande ifrågavarande ryska rederi, låg i Stockholms hamn, begärdes genom »Essies» ombud kvarstad på nämnda fartyg. Då »Sestroretsk», som går i regelbunden fraktfart på routen Leningrad—Stockholm—London, skulle avgå från Stockholm redan följande dag och fara såle-

des vore för handen, yrkades att kvarstaden måtte meddelas interimistiskt. Överståthållarämbetet förordnade på anmälan av sökanden den 3 november att vederbörande utmätningsman skulle lägga kvarstad på fartyget »Sestroretsk». Kvarstaden skulle gälla tills vidare och intill dess annorledes förordnades. Förklaring gavs å det ryska rederiets vägnar av fartygets befälhavare, som därvid — med förmälan att det kvarstadsbelagda fartyget tillhörde Socialistiska rådsrepublikernas union — gjorde gällande immunitet.

Den 4 november överlämnades från utrikesdepartementet till överståthållarämbetet en démarche, vari meddelades att Sovjetunionens sändebud i Stockholm till utrikesdepartementet överlämnat en protestnot med anledning av ifrågavarande kvarstadsbeläggande, under framhållande att det ryska fartyget icke ginge i affärssdrift utan vore ryska statens egendom. Därför krävdes av Sovjetunionen immunitet för fartyget. Samma dag fälldes nytt utslag rörande kvarstaden på den ryska ångaren. Utslaget blev att föregående dags påbudna kvarstad omedelbart skulle hävas.

Behandlingen av detta ärende är ur juridisk synpunkt av det största intresse för svensk sjöfart och onekligen ägnad att inge vissa farhågor. Om varje ryskt fartyg nämligen från rysk utgångspunkt betraktas såsom statsägt, innebär detta att Sovjetunionen vid alla tänkbara sjösituationer, t. ex. vid kollisioner, skador å last och dylikt, kan åberopa statlig immunitet och därigenom frita de ryska rederierna från det ansvar, som åligger våra egna svenska rederier och fartygsägare. Detta skulle i så fall kunna leda till, att varje svensk redare och lastägare samt dessas assuradörer i praktiken bli fullständigt rättslösa, hur välmotiverade deras skadeståndskrav mot någon rysk båt eller något ryskt rederi än skulle vara i det ena eller andra fallet.

Då det synes mig angeläget att få detta problem ventilerat och belyst från olika synpunkter, ber jag om kammarens tillstånd att till hans excellens utrikesministern få framställa följande frågor:

Interpellation i anledning av hävd kvarstad å visst ryskt fartyg.

Är Ers Excellens beredd att ge en klarläggande redogörelse för de rättsprinciper, som kunna anses gälla vid avgörandet av frågor om skadeståndskrav och kvarstad i fråga om ryska fartyg?

Vilka åtgärder ämnar Ers Excellens vidtaga för att svenska intressen icke skola bliva helt rättslösa i ifrågavarande avseende?

Det sålunda begärda tillståndet lämnades av kammaren.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.30 förmiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.